

Д О Б Р О Т О Љ У Б Љ Е

Φιλοκαλία (=Филокалия) → *φιλία* (=филия = љубав) + *κάλος* (=калос = добро, право, лепо)

Добротољубље = ризница духовног бдења и трезвљења, чувар чистоте ума, тајна школа умне молитве, књига образаца вежби и подвига, необманљиви вођа духовног сагледања, рај Светих Отаца, златна плетеница светих врлина, књига препуна Исусовог радовања и уживања, труба која нам поново дозива благодат - збирно речено: сам орган обожења благодаћу Духа Светог.

Вера и молитва = права вера и искрена *умносрдачна молитва је истовремено делатност речју и мишљу, срцем и умом, душом и телом, вољом и снагом*, духовним сагледањем, прозрењем и вежбом, саможртвеним живљењем и подвизавањем, личним упражњавањем и делатном љубављу; она се испољава као Христољубље и Богољубље, и пројављује се као делатно Братољубље и Човекољубље, јер само живот и дело, у свеживотном и свеличном саборном јединству, чине пуноћу православног духовног Предања
...увек су нераздвојно спојени и сједињени *словесност делатна и дело словесно...*

Истинска лепота = највећа Лепота и највеће Добро јесте Љубљени Син Божији и Син Човечији, Богочовек Исус Христос - Он је крајња мета сваког Добротољубља.

По Светом Писму, свима нам је један посао/дело/служба: *живети, радити и служити Богу на славу, и себи и људима на спасење.*

АВА ЕВАГРИЈЕ ПОНТИЈСКИ (345–399) Ивора/Иверону, Понт (=Турска)
Ευάγριος ο Ποντικός (Евагриос о Понтикос)

II - СТО ПОГЛАВЉА ЕВАГРИЈА МОНАХА О ДЕЛАТНОМ ЖИВОТУ
(ових 28 и претходних 71 поглавља, дају 99 поглавља упућена Анатолију)

29. (1) Наш свети и најискуснији учитељ је говорио: 'Монах треба да се односи према себи као да ће сутра умрети, док са својим телом треба да поступа као да ће живети многе године. Јер', говори, 'једно пресеца помисли унија и монаха чини ревноснијим, а друго тело чува здравим и подстиче да се чува увек једнако уздржање.'

31. (2) Сазнао сам да демон таштине, кога готово сви демони одгоне, бестидно стаје на труп оних који га гоне и монаху пред очима показује величину његових врлина.

43. (3) Треба разазнавати разлику демона и уочавати њихово време. Преко помисли сазнајемо који су демони ретки али тешки, који упорни али лакши, а који изненада налећу и подстичу ум на богохулство. Треба да пазимо да не изађемо из свог обичног стања кад помисли почну да премећу своје предмете. Треба одмах да успемо да кажемо нешто против њих, приметивши онога који се крије иза њих. На тај начин ћемо напредовати уз Божију помоћ, а њих натерати да, дивећи нам се, са тугом одлете.

44. (4) Заморивши се у борби са монасима, демони се на кратко удаљавају, посматрајући која врлина ће за то време бити занемарена. Напавши, затим изненада на ту страну, они ограбљују бедну душу.

45. (5) Зли демони понекад позивају у помоћ још горе демоне. Направивши план, они почињу да ратују једни против других, имајући сагласност у једном - да погубе душе.

46. (6) Нека нас не смућује, и не пресеца наше добро ревновање, демон који ум подстиче на богохулство и на безобразна маштања која је срамно и записати. Срцезналац Бог зна да ни у свету нисмо били толико безумни. Циљ тог демона је да нас наведе да прекинемо молитву и да не смемо да дигнемо руке пред Господом Богом нашим против Кога смо допустили такве помисли.

47. (7) Знак да страст делује у души јесте нека изговорена реч или неки покрет тела. По њима непријатељ препознаје да ли у себи имамо њихове помисли и да ли болујемо од њиховог порода, или се, пак, старамо за своје спасење. Једино Бог, Који нас је створио, зна све и нема потребе за видљивим знацима да би сазнао шта је сакривено у срцу.

48. (8) Са световњацима демони воде борбу више преко ствари, а са монасима више преко помисли, зато што у пустињи нема ствари. Међутим, пошто је лакше погрешити помишљу него делом, мислена борба је тежа од оне која се води преко ствари. Ум је нешто крајње покретно и незадрживо, поводљиво на греховна маштања.

49. (9) Није нам заповеђено да непрестано деламо, бдимо и постимо, али нам је наложено да се непрестано молимо. Ти подвизи, усмерени на лечење желатељног дела душе, имају потребу за телом да би сами били у дејству, а тело без подршке не може бити непрестано у труду и лишавањима. Молитва, међутим, чисти и оснажује за борбу ум који је саздан за молитву и за борбу са демонима ради заштите свих сила душе и без тела.

54. (10) Ако нам демони, који нападају желатељни део душе, у сненим маштањима показују сусрете са познаницима, гозбовање са сродницима, гомиле жена и друго слично томе, чиме се обично храни похота, и ми се тиме заносимо, значи да је тај наш део болестан и да је та страст у нама снажна. Уколико, пак, овладају нашим раздражајним делом душе, они нас у маштарењу сна приморавају да идемо по страшно стрмим местима, наводе на нас наоружане људе или отровне змије и дивље животиње. Уколико се ми у

сну њих ужасавамо и ако се, гоњени њима, предајемо бекству, потребно је да се побринемо о свом раздражајном делу и да се, призивајући Христа Господа у будном стању, послужимо раније наведеним лекаствима.

55. (11) Природни телесни покрети за време сна без срамних маштања показују да је душа до извесне мере здрава, док је појава таквих маштања знак да је болесна. При томе знај да маштање о непознатим лицима указује на остатке древне страсти, а маштарење о познатим лицима указује на нове ране срца.

56. (12) Обележја бестрашћа ћемо препознавати дању посредством помисли, а ноћу посредством сновиђења. Бестрашћем ћемо назвати здравље душе, а познање њеном храном, јер нас једино оно везује са светим силама. Сусрет са бестелеснима могућ је, наиме, једино помоћу истог настројења.

57. (13) Постоје два мирна стања душе: једно је последица оскудице и сушења природних сокова, а друго се јавља приликом одступања демона. Прво прате смиреноумље и скрушеност срца, сузе и безмерна жеља за Божанственим, а за другим следи таштина са гордошћу, који обузимају монаха по повлачењу осталих демона. Ко пази на границе првог стања, убрзо ће препознати нападе и замке демонске.

58. (14) Демон таштине је супротан демону блуда. Немогуће је да они у исто време нападну душу. Јер један од њих обећава почести, а други баца у бешчашће. Стога ти, када ти се један од њих приближи и почне да те узнемирава, сам у себи производи помисли њему супротног демона. Уколико будеш могао, како се каже, да избијеш клин клином, знај да си близу бестрашћа, будући да се твој ум показао моћним да људским помислима прогна демонске прилоге.

59. (15) Што душа више напредује, све силније на њу нападају непријатељи. Не мислим да уз њу увек пребивају исти демони. То најбоље знају они који помно посматрају искушења која их нападају. Они виде да њихово бестрашће снажније колебају нови демони, наследници претходних.

60. (16) Савршено бестрашће се у души јавља по превладавању свих демона који се противе делатном животу. Несавршеним се назива бестрашће у коме се душа по својој сили, премда без уступања, још увек бори са демонима који је нападају.

61. (17) Ум који не исправи своју унутрашњост неће успешно проћи онај страсни пут митарстава, нити ће ступити у област бесплотних. Тај властити неред ће га свакако вратити ка онима који су га и изазвали.

62. (18) И врлине и пороци ослепљују ум: код првих он не види пороке, а код других врлине.

ИЗРЕКЕ СВЕТИХ ОТАЦА

91. (19) Неопходно је да се распитујемо о путевима којима су право ходили ранији старци и да се управљамо по њима. Могуће је наћи много тога доброг и корисног међу њиховим речима и делима. Неко од њих је, на пример, говорио да стално сухоједење са љубављу монаха брзо приводи у пристаниште бестрашћа. Једног брата кога су ноћу смућивале маштарије, он је избавио давши му заповест да пости и обилази болеснике. Јер, рекао је он, ништа тако не гаси страсти као милосрђе.

92. (20) Код праведног Антонија је дошао један од тадашњих мудраца и рекао му: 'Како ти, оче, подносиш живот који је лишен утехе коју пружају књиге?' Он је одговорио: 'Моја књига, господине философе, јесте ова створена природа. Она је свагда са мном. Кад год хоћу, ја у њој могу читати слова Божија.'

93. (21) Једном ме је изабрани сасуд, египатски старац Макарије, питао због чега злопамћење према људима нарушава силу памћења душе, то јест сећање на Бога, док од злопамћења према демонима не трпимо штету. Мучећи се око одговора, замолио сам га да ми сам објасни. Он је рекао: 'Прво је противно природи раздражајне силе, а друго јој је саобразно.'

94. (22) Једном сам по највећој подневној врућини дошао код светог оца Макарија. Крајње измучен жеђу, затражио сам од њега воде. Међутим, он је рекао: 'Задовољи се хладовином, будући да су многи путници и морепловци у ово време и ње лишени.' Затим, кад сам ја поводом тога повео реч о уздржању, он рече: 'Веруј ми, синко, да читавих двадесет година себи не давах ни хлеба до ситости, ни воде, ни сна. Свој хлеб једох под меру, такође и воду, а прислонивши се на кратко уза зид, грабих мало сна.'

95. (23) До једног монаха је дошла вест о смрти његовог оца. Ономе који га је о томе обавестио, он је одговорио: 'Немој да богохулиш. Мој Отац је бесмртан.'

96. (24) Један брат је питао старца да ли му дозвољава да по одласку кући једе са мајком и сестром. Он је одговорио: 'Са женом немој јести.'

97. (25) Један брат је има само Јеванђеље. Продавши и њега, и новац давши на храну гладнима, он је изрекао знамениту реч: 'Продао сам реч која ми је говорила: „Продај све што имаш и подај сиромасима“' (Матеј 19, 21).

98. (26) Близу Александрије, на самој северној страни залива, који се назива Маријин, постоји острво на коме је живео један монах искусан у познању духовних ствари. Он је говорио да постоје пет узрока свега што монаси чине: ради Бога, по захтеву природе, по обичају, по невољи, ради рукодеља. Такође је говорио да је врлина у суштини једна, али да мења облик у душевним силама, слично сунчевој светлости која нема облик, али поприма форму отвора кроз који пролази.

99. (27) Други монах је рекао: 'Ја себе лишавам задовољстава да бих пресекао повод за гнев. Јер знам да се он увек распаљује због задовољстава, смућујући ум и одгонећи познање.' Неко од старца је говорио да љубав не уме да чува залихе хлеба или новца. Он је још рекао: 'Није ми познато да су ме демони два пута преварили у истој ствари.'

100. (28) Није могуће да сву братију подједнако волимо. Међутим, могуће је да са свима општимом бестрасно, избегавајући злопамћење и мржњу. После Бога, више од свих треба волети свештенике који нас чисте Светим Тајнама и моле се за нас. Своје Старце треба да поштујемо као Анђеле.

Нека ти буде довољно, љубљени брате Анатолије, ово што смо нашли и сабрали на властарима нашег винограда, који зрије благодаћу Духа Светог. Уколико нас стално буде обасјавало Сунце правде и плод у потпуности сазре, испићемо од вина које весели срце човека (Псалам 104, 15), молитвама и мољењем праведног Григорија који ме је посадио, преподобних овдашњих отаца који су ме заливали и силом Христа Исуса, Господа нашег, Који ме је уздизао, Које слава и сила у векове векова. Амин.

